

॥ २१ ॥ दूरपातेनदूरगमनेन ॥ २२ ॥ २३ ॥ पतितापतिष्यसि ॥ कथनः गुणश्लाघी ॥ २४ ॥ पतितास्मिपतिष्यामि ॥ २५ ॥ पातानां शतमेकं गणयति उड्डीनमित्यादिना उड्डीनमूर्ध्वगमनमवडी
नमधोगतिः प्रड्डीनं सर्वतोऽयानं ड्डीनं गमनमात्रकं निड्डीनं शनैर्कयानं संड्डीनं ललितं गतं तिर्यग्गड्डीनं गतं प्राङ्गुस्तिरः प्रचरणं बुधाः तान्याशाभेदभिन्नानि चत्वारि प्रतिजानते तानितिर्यक्कड्डीनानि ॥ २६ ॥ विडं विडं वि
ड्डीनं स्यात्परिड्डीनं तु सर्वतः पश्चाद्गतिः पराड्डीनं स्वर्गं तु सुड्डीनं आभिमुख्येन गमनमभिड्डीनं प्रचक्षते यानं महाड्डीनमाहुः पवित्रामूर्जितां गतिं निर्डीनं निश्चलं यानं प्रचंडमतिड्डीनं विडं विडं मल्लव
डुड्डीयोड्डीयगमनं ॥ २७ ॥ अवरोहो वड्डीनं स्यात्प्रड्डीनं चित्रमुच्यते गत्याललितया पूर्वमुपक्रम्य समंततः परिक्रम्य प्रपतनं संड्डीनं ड्डीनं गतौ गत्यंतरो
भाषतो बहुकाकस्य बलिनः पततां वराः ॥ इदमुचुः स्मचक्रां गावचः काकं विहंगमाः ॥ २१ ॥ हंसा ऊचुः वयं हंसाश्चरामेमां पृथिवीमानसौ कसः ॥ पक्षि
णां च वयं नित्यं दूरपातेन पूजिताः ॥ २२ ॥ कथं हंसं नु बलिनं चक्रां गंदूरपातिनं ॥ काको भूत्वानिपतने समाव्हयसि दुर्मते ॥ २३ ॥ कथं त्वं पतिताकाकसहास्माभि
र्ब्रवीहितत् ॥ अथ हंसवचो मूढः कुल्लसयित्वा पुनः पुनः ॥ प्रजगादोत्तरकाकः कथनो जाति लाघवात् ॥ २४ ॥ काक उवाच शतमेकं च पातानां पतितास्मि
न संशयः ॥ शतयोजने मेकैकं विचित्रं विविधं तथा ॥ २५ ॥ उड्डीनमवडीनं च प्रड्डीनं ड्डीनमेव च ॥ निड्डीनमथ संड्डीनं तिर्यक्कड्डीनगतानि च ॥ २६ ॥ विड्डीनं परि
डीनं च पराडीनं सुड्डीनं ॥ अभिडीनं महाड्डीनं निर्डीनं मतिडीनं ॥ २७ ॥ अवडीनं प्रड्डीनं च संड्डीनं ड्डीनं च पुनर्डीनं विड्डीनं ॥ २८ ॥
संप्रातं समुदीपं च ततो न्यह्यतिरिक्तकं ॥ गतागतं प्रतिगतं बद्धीश्च निकुलीनकाः ॥ २९ ॥ कर्त्तास्मि पतां वोद्यततो द्रक्ष्यथ मेवलं ॥ तेषामन्यतमेनाहं पतिष्या
मि विहाय सं ॥ ३० ॥ प्रदिश ध्वं यथान्यायं केन हंसाः पताम्यहं ॥ तैवैध्रुवं विनिश्चित्य पतध्वं न मया सह ॥ ३१ ॥ पातैरेभिः खलु खगाः पतितुं खे निराश्रये ॥ एवमुक्ते तु
काकेन प्रहस्यैको विहंगमः ॥ ३२ ॥ उवाच काकं राधेयवचनं तन्निबोध मे ॥ हंस उवाच शतमेकं च पातानां त्वं काकपतिताध्रुवं ॥ ३३ ॥ एकमेव तु यं पातं विदुः
सर्वे विहंगमाः ॥ तमहं पतिताकाकानां न्यजानामि कंचन ॥ ३४ ॥ पतत्वमपि ताम्राक्षयेन पातेन मन्यसे ॥ अथ काकाः प्रजहसुर्येतत्रासन्समागताः ॥ ३५ ॥ कथमेकं
न पातेन हंसः पातशतं जयेत् ॥ एकै नैव शतस्यैष पातेनाभिपतिष्यति ॥ ३६ ॥ हंसस्य पतितं काको बलवानाशु विक्रमः ॥ प्रपेत तुः स्पर्धया च ततस्तौ हंसवायसौ ॥ ३७ ॥
ब्रेदो भवेड्डीनविड्डीनकं ॥ २८ ॥ क्षणात्संगत्य निक्रम्य पक्षसं पातमुच्यते ऊर्ध्वाधोगतिसंभेदः समुदीपं प्रचक्षते संकल्प्य पक्षगमनमुच्यते व्यतिरिक्तकं षड्दशतिरसीभेदाः पातानां सिद्धदर्शिताः महाड्डीनं वि
हायेषां पातानां त्रिविधा गतिः गतं तत्र यथोद्दिष्टमागतं पुनरागमः प्रत्यावृत्तिः प्रतिगतिरिति षट्सप्ततिः स्मृताः तेषां निपाताः कथं ते प्रत्येकं पंचविंशतिः निकुलीनकाः निपाताः ॥ २९ ॥ मिषतां पश्य
तां ॥ ३० ॥ केन पातेन पतध्वं नेति शिरश्चालनेन किं न पतध्वमपि तु पतध्वमेवेति काकूत्कृत्या परिहासः संपतध्वमिति वा पाठः ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ एकं मुख्यं ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ एकेन पातेन ॥ ३६ ॥ ३७ ॥